

بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی با نگرش نسبت به ازدواج در

دانشجویان مجرد کارشناسی دانشگاه تهران^۱

دکتر پریوش و کیلی^۲، دکتر ربابه نوری قاسم آبادی^۳، فاطمه حسین پورلنگرودی^۴
هدف از پژوهش حاضر، مطالعه بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی و نگرش نسبت به ازدواج در
بین دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه تهران است. حجم نمونه طبق اصول صحیح و علمی ۳۸۸
نفر است که پس از حذف پرسش‌نامه‌های معیوب، ۳۷۷ پرسش‌نامه باقی مانده مورد تجزیه و تحلیل
قرار گرفته است.

جهت جمع آوری داده‌ها از ابزار:

(الف) پرسش‌نامه دلبستگی بزرگسالان کولینز و رید.

(ب) پرسش‌نامه پیش از ازدواج (PMI).

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین، نمودار و ...) و به منظور
آزمون سؤال‌های پژوهش از آمار استنباطی (همبستگی و رگرسیون) استفاده شده است. نتایج نشان داد:
بین سبک دلبستگی ایمن با و نگرش نسبت به ازدواج رابطه معناداری وجود دارد. از روی نمره
سبک دلبستگی می‌توان نگرش نسبت به ازدواج را مورد پیش‌بینی قرار داد

بین سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش نسبت به ازدواج رابطه معناداری وجود ندارد

بین سبک دلبستگی اضطرابی با نگرش نسبت به ازدواج رابطه معناداری وجود ندارد

بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش نسبت به حل تعارض رابطه معناداری وجود دارد.

بین سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش نسبت به حل تعارض رابطه معناداری وجود دارد.

بین سبک دلبستگی اضطرابی با نگرش نسبت به حل تعارض رابطه معناداری وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: سبک دلبستگی ایمن، سبک دلبستگی اجتنابی، سبک دلبستگی اضطرابی،

نگرش نسبت به ازدواج

۱- این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره است که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن انجام شده است.

۲- استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

۳- استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه تربیت معلم

۴- کارشناس ارشد رشته مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

مقدمه

ازدواج کردن به معنی درهم آمیختن دو چشم انداز و دو تاریخچه است که شامل ارزش‌ها و جهان-بینی‌های متفاوت است. ازدواج یکی از مهم‌ترین حوادثی است که در زندگی رخ می‌دهد، لذا واجد توجهی درخور اهمیت است. چهار پدیده مهم زندگی انسان تولد، مرگ، شغل و ازدواج است. این پدیده‌ها در شکل‌گیری شخصیت و جهت‌گیری زندگی انسان نقش قاطع دارد. ازدواج عامل مهمی در ایجاد آرامش و سکون آدمی است. اریک فروم^۱ روان‌شناس آلمانی می‌گوید: "انسان از لحظه‌ای که به دنیا می‌آید، هرکاری که می‌کند، برای رفع احساس تنهایی خویش است" وقتی این تنهایی بیشتر شده، بیشتر به تکاپو می‌افتد تا برای خودش یاری دست و پا کند. ازدواج نقش عمده‌ای در زندگی بشر دارد و عوامل معنوی وجود دارد که در کیفیت و چگونگی این امر مهم موثر می‌باشد (نظری، ۱۳۸۵). ازدواج علاوه بر پاسخ‌گویی به نیازهای جنسی و عاطفی فرد، نیازهای اقتصادی، ارتباطات اجتماعی و فرهنگی او را نیز تنظیم می‌کند و به سبب اهمیت و تاثیری که دارد، به عنوان هنجاری پذیرفته شده در تمامی کشورهای دنیا به حساب می‌آید (ساروخانی، ۱۳۸۱).

افراد با خود، یک سری پیش‌تصویرهایی را به ازدواج می‌آورند و بعضی انتظارات در ذهن افراد نقش بسته است که کاملاً نیز از آن‌ها آگاه نیستند. در حقیقت یکی از مشکلات زوج‌ها، ناشی از استانداردها و فرضیه‌های ذهنی آن‌هاست. در واقع انتظاراتی که هر یک از زوجین از دیگری دارد، مبتنی بر چارچوب از پیش تعیین شده‌ای است که می‌تواند مبتنی بر واقعیت نباشد (ابراهیمی ۱۳۸۷). در جوامع غربی مطالعات اجتماعی دلالت بر نگرش‌های دو جانبه‌ای درباره ازدواج می‌کنند، مخصوصاً پذیرش بیشتری از طلاق و عدم قبول یک زندگی سنتی که همزیستی بدون ازدواج نام گرفته است. هورویتز^۲ و وایت^۳ (۱۹۹۸) برآورد کرده‌اند در آمریکا، نزدیک به یک چهارم افرادی که ازدواج نکرده‌اند، بین سنین ۳۴-۲۵ سال قرار دارند و به همزیستی بدون ازدواج مبادرت ورزیده‌اند. این نوع همزیستی به عنوان روشی راحت برای به دست آوردن فواید یک رابطه صمیمی بدون تعهد طولانی مدت که مستلزم ازدواج است، می‌باشد (مارتین^۴ ۲۰۰۱).

۱. Erich - Fromm

۲. Horwitz

۳. white

۴. Martin, P.d

ازدواج اولین قدم برای پیوند خانوادگی و پرورش نسل بعد به حساب می‌آید، از این رو به عنوان مهم‌ترین و اصلی‌ترین عامل ارتباطی میان انسان‌ها معرفی شده است (لارسن^۱ و هلمن^۲، ۱۹۹۴؛ به نقل از روزن گراندن^۳ و مایرز^۴ و هاتیک^۵، ۲۰۰۴). به اعتقاد آلدوس^۶ (۱۹۹۶) یک ازدواج خوب، احساس معنا و هویت را در زندگی برای افراد مهیا می‌کند (به نقل از روزن - گراندن و همکاران ۲۰۰۴).

ازدواج به عنوان مهم‌ترین و عالی‌ترین رسم اجتماعی، برای دستیابی به نیازهای عاطفی و امنیتی افراد بزرگسال، همواره مورد تأیید بوده است. ازدواج رابطه انسانی پیچیده، ظریف و پویایی است که از ویژگی‌های خاصی برخوردار است (ستیر، ۲۰۰۰، ترجمه بیرشک، ۱۳۸۸).

نگرش‌ها و انتظارات نسبت به ازدواج و زندگی زناشویی نقش کلیدی را بازی می‌کند. نگرش‌های افراد به ازدواج می‌توانند سازنده یا مخرب باشند. نگرش‌ها در آنچه فرد می‌گوید و می‌شنود، منعکس می‌شوند و بر ادراک او از دنیای اطراف تأثیر می‌گذارند. نگرش‌ها مولفه‌های عمده‌ای در ازدواج و اداره مسایل زندگی زناشویی هستند (امیدوار ۱۳۸۶).

جوامع، دارای ارزش‌ها، نگرش‌ها و عادات نسبتاً پایداری هستند، ولی نه ثابت و غیرقابل تغییر. نسل‌های جدیدتر دارای ارزش‌های متفاوتی هستند؛ در حالی که هنوز ارزش‌ها و نگرش‌های سنتی در میان نسل‌های پیشین جوامع رواج دارد. با جانشین شدن نسل‌های جوان تر به جای افراد نسل‌های گذشته جهان بینی متداول در جوامع دگرگون می‌شود (اینگه‌هارت^۷، ۱۳۸۲). نگرش‌ها و ارزش‌های افراد جامعه با توجه به مقتضیات و شرایط در حال تغییر محیط (اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی) و همچنین تجربه هایشان در طول فرآیند جامعه پذیری شکل می‌گیرد و تغییر می‌کند.

اما با این وجود، در سال‌های اخیر نگرش^۸ جوانان نسبت به ازدواج و تشکیل خانواده جهت‌گیری منفی یافته و به دنبال این نگرش منفی تباهی اخلاقی، اجتماعی و اقتصادی در جوانان عمومیت یافته است (جانسون^۹، ۲۰۰۰).

۱. Larson. J.H

۲. Holman, T.B

۳. Rosen. Grandon

۴. Mayers

۵. Hattic

۶. Aldos

۷. Einhart

۸. attitude

۹. F.H.jhonson

به نظر می‌رسد یکی از مهم‌ترین عوامل موثر در تعاملات^۱ بین فردی، نوع سبک دلبستگی است که در دوران کودکی فرد شکل گرفته و با توجه به محیطی که در آن تحول یافته است، در سنین بعدی ادامه می‌یابد. دلبستگی که به عنوان پیوند عاطفی کودک - مادر است، تعیین‌کننده بهداشت و سلامت روانی فرد است (بالبی، ۱۹۶۰، ۱۹۶۱، ۱۹۸۵، به نقل از، مظاهری، ۱۳۷۷). هر کودکی که به دنیا می‌آید، اولین کسی را که در بدو تولد مشاهده و لمس می‌کند، مادر است. در واقع کودکان در حالی دنیای بسته و امن جنینی را وداع می‌گویند که امنیت از دست رفته را با آغوش پرمهر مادر جبران می‌کنند که بی شک متضمن امنیت روانی کودک در چندین سال اول زندگی اوست و چه بسا اثرات طولانی مدت عواطف مادری گستره زندگی فرد را در بر می‌گیرد (بالبی، ۱۹۶۹، به نقل از، عارفی، نوابی نژاد، ثنایی، ۱۳۸۵).

عوامل گوناگونی چون عوامل شخصیتی و تجارب دوران کودکی، نقش فزاینده‌ای در برقراری روابط صمیمانه و ایجاد عشق زوجین ایفا می‌کنند. در بررسی ارتباط بین ساختارهای شخصیتی و ویژگی‌های فردی بهتر است به ارتباط اولیه کودک با والدین او تاکید بیشتر شود. همچنان که هارتمن و بتلهایم اعتقاد دارند روابط بین کودک و مادر نه تنها در ساختار شخصیتی بلکه در روابط زناشویی کاملاً مؤثر است (بلوم^۲، ۱۳۸۱، به نقل از، شریفی درآمدی و کامکاری).

بالبی (۱۹۶۹، به نقل از، حسینی، ۱۳۸۸)، دلبستگی (پیوند عاطفی) نوزاد به مادر را تشریح کرد و نشان داد چگونه سامانه (سیستم) احساسات یا رفتارهای دلبستگی، ماهیت تصورات و تجربه‌های فرد را از پیوندهای عاطفی و روابط بین فردی تعیین می‌کنند. بالبی معتقد است دلبستگی بین مادر و کودک، شالوده اجتماعی شدن کودک را در سال‌های بعد پی ریزی می‌کند. این پیوند در رشد سالم کودک امری جدی بوده و نقش عمیق و گسترده‌ای در رشد وی دارد. احساس عمیقی که کودک به طور فطری و طبیعی نسبت به مادر دارد، می‌تواند تاثیر شگرفی در تأمین رفاه و سلامت داشته باشد. براساس نظریه دلبستگی، فعالیت سیستم دلبستگی، محدود به دوران کودکی نبوده و در تمام طول زندگی و پیوندهای عاطفی دیگر، چون دوستی‌ها، ازدواج، روابط خویشاوندی و غیره فعال می‌ماند. و انسان‌ها در هیچ سنی به طور کامل از احساس اعتماد نسبت به افراد مهم زندگی آزاد نیستند (هزن و شبور^۳، ۱۹۹۴، به نقل از، مظاهری، ۱۳۷۹). بالبی که پرچمدار نظریه دلبستگی است، با ترکیب مفاهیم

۱. Reciprocity

۲. Boolom

۳. Hazan and Shaver

اساسی نظریات روان تحلیل‌گری، کردار شناسی^۱، روان شناسی رشد و روان شناسی شناختی در زمینه پیوستگی و نظم بخشی عواطف، مبانی اصلی «نظریه دلبستگی» را بنا نهاد. بالبی بر اهمیت سال‌های اولیه زندگی واقف، و متقاعد شد که فرآیند رشد را نمی‌توان بدون توجه به تعامل مادر و کودک درک کرد (شیور و میکولینسر^۲، ۲۰۰۵).

اینزورث^۳ (۱۹۷۸، به نقل از، برک، ۲۰۰۲، ترجمه، سید محمدی، ۱۳۸۷)، بر همین اساس، موفق به ابداع موقعیتی آزمایشی برای تشخیص انواع روابط کودک و مراقب وی گشت و سه سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا را تفکیک کرد. به طور کلی شواهد حاکی از آن است، که خاطرات دلبستگی کودک پیش بینی کننده قدرتمندی برای روابط رمانتیک (عاشقانه) در بزرگسالی است (برک، ۲۰۰۲، ترجمه، سید محمدی، ۱۳۸۷).

هاریسون گریر و لی آنی (۱۹۹۱، به نقل از تابع جماعت ۱۳۸۶) در تحقیقی تحت عنوان سبک‌های دلبستگی در روابط زناشویی، سبک‌های دلبستگی ترسناک یا بیمناک، منفصل، پریشان و ایمن را در افراد مورد بررسی قرار دادند، نتایج حاکی از این بود که سبک دلبستگی در بزرگسالی با متغیرهای رفتار دلبستگی و نگرش‌ها، رضایتمندی زناشویی، صمیمیت و مشکلات بین فردی افراد مرتبط بود.

سیمپسون^۴ (۱۹۹۰، به نقل از، صابری زفرقندی، ۱۳۸۸)، در بررسی سبک‌های دلبستگی ایمن و غیر ایمن در بین زوج‌ها، اعلام کرد که زوج‌های ایمن نسبت به غیر ایمن، نسبت به هم اعتماد بیشتری دارند و سطوح بالاتری از رضایتمندی از روابط، اعم از همبستگی تقابلی (قابلیت اتکای متقابل) و تعهد بینشان دیده می‌شود. افراد با سبک‌های دلبستگی متفاوت در موقعیت‌های گوناگون از جمله موقعیت‌های تنش‌زا، به شکل‌های متفاوت رفتار می‌کنند. به عبارت دیگر، سبک دلبستگی افراد عاملی برای شناسایی و طبقه‌بندی تفاوت‌های فردی است.

در پژوهشی که نوری (۱۳۸۸) در مورد رابطه بین سبک‌های دلبستگی و نگرش نسبت به عشق و ازدواج انجام داد، نشان داد که بین برخی از سبک‌های دلبستگی با برخی از انواع عشق رابطه وجود دارد.

۱. Ethnology

۲. Shaver and Mikulincer

۳. Ainsworth

۴. Simpson

فروشانی، امانی پور و محمودی (۱۳۸۸)، به نقل از، دوست محمدی، (۱۳۸۹)، در پژوهشی با عنوان رابطه سبک‌های دلبستگی و راهبردهای حل تعارض با رضایت‌مندی زناشویی زنان به این نتیجه رسیدند که سبک دلبستگی ایمن با رضایت‌مندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض، رابطه مثبت و سبک مضطرب/ دوسوگرا با رضایت‌مندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض رابطه منفی دارد. دلبستگی نگه دارنده نزدیکی متقابل بین دو فرد در تمام مراحل زندگی است (خانجانی، ۱۳۸۴). سبک دلبستگی فرد اگرچه در سال‌های اولیه زندگی شکل می‌گیرد، ولی در تمام طول عمر تداوم می‌یابد و ابعاد مختلف زندگی فرد از جمله روابط صمیمانه، عشق و ازدواج و چه بسا همسازی زناشویی وی راحت تأثیر خود قرار می‌دهد (هازن^۱ و شیور^۲، ۱۹۸۷؛ سیمپسون^۳، رهلز^۴، و نلیگان^۵، ۱۹۹۲). افراد با سبک‌های دلبستگی متفاوت در موقعیت‌های گوناگون از جمله موقعیت‌های تنش‌زا، به شکل‌های متفاوت رفتار می‌کنند. به عبارت دیگر، سبک دلبستگی افراد عاملی برای شناسایی و طبقه‌بندی تفاوت‌های فردی است.

سوالات پژوهش

۱. آیا بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش نسبت به ازدواج رابطه وجود دارد؟
۲. آیا بین سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش نسبت به ازدواج رابطه وجود دارد؟
۳. آیا بین سبک دلبستگی اضطرابی / دوسوگرا با نگرش نسبت به ازدواج رابطه وجود دارد؟
۴. آیا بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش نسبت به حل تعارض رابطه وجود دارد؟
۵. آیا بین سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش نسبت به حل تعارض رابطه وجود دارد؟
۶. آیا بین سبک دلبستگی اضطرابی / دوسوگرا با نگرش نسبت به حل تعارض رابطه وجود دارد؟

روش‌شناسی پژوهش

روش استفاده شده در این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و تحقیقات کاربردی است.

۱. Hazan,C
۲. Shaver,P
۳. Simpson,J.A
۴. Rholes
۵. Nelligan

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری این پژوهش دانشجویان مجرد (۱۸۳۲۵ نفر) شاغل به تحصیل، مقطع کارشناسی در ۱۶ دانشکده دانشگاه تهران در سال تحصیلی ۱۳۸۹ بودند. با توجه به این که دانشجویان مورد مطالعه در ۱۶ دانشکده از نظر تعداد ناهمگن بودند و از طرفی محقق قصد مقایسه این زیرگروه‌ها را داشت، از این رو از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده شده است. بدین صورت که به نسبت جمعیت کل هر یک از ۱۶ دانشکده، نمونه آن دانشکده انتخاب شد که از این طریق تعداد حجم نمونه ۳۸۸ نفر به دست آمد. (مجموع تعداد دانشجویان هر دانشکده تقسیم بر تعداد افراد جامعه × نمونه تحقیق)

ابزار پژوهش

ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات شامل دو پرسشنامه بود که عبارتند از: الف: پرسشنامه بازنگری شده مقیاس دلبستگی بزرگسالان کولینز و رید (۱۹۹۶)، به نقل از غباری و حدادی، (۱۳۸۹). مقیاس دلبستگی بزرگسالان ابتدا در سال ۱۹۹۰ به وسیله کولینز و رید تهیه شد و در سال ۱۹۹۶ مورد بازنگری قرار گرفت. مبنای نظری این آزمون نظریه دلبستگی است. این مقیاس شامل خود-ارزیابی از مهارت‌های ایجاد ارتباط و خود-توصیفی شیوه شکل‌دهی روابط دلبستگی نسبت به چهره‌های دلبستگی نزدیک است. این مقیاس مشتمل بر ۱۸ ماده می‌باشد که از طریق علامت‌گذاری روی یک مقیاس ۵ درجه‌ای (از نوع لیکرت) سنجیده می‌شود. با تحلیل عوامل، ۳ زیر مقیاس که هر مقیاس شامل ۶ ماده است مشخص می‌شود، ۳ زیر مقیاس عبارتند از: وابستگی (D) : Dependence، نزدیک بودن (C) : Closeness، اضطراب (A) : Anxiety

ب) پرسشنامه پیش از ازدواج (PMI)

این پرسشنامه بر اساس کتاب رابطه‌سازی دیوید اولسون^۱ (مبتکر پرسشنامه PREPARE) و همکاران تهیه و تدوین شده است. کتاب رابطه‌سازی یک منبع بسیار غنی و معتبر در زمینه آموزش ازدواج و پرورش مهارت‌های مرتبط با این حیطة است. پرسشنامه PMI عموماً برگرفته از کویزهای

۱. Pre-marriage-inventory

۲. olsson

۱۵۴ □ فصلنامه علمی- پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی سال پنجم، شماره سوم، بهار ۱۳۹۳

ابتدای هر فصل می‌باشد که از طریق نگرش و مهارت‌های افراد را ارزیابی می‌کند. در مجموع سه خرد مقیاس (A,B,C) ۱۵ سوالی و یک مقیاس کلی (T) ۴۵ سوالی تهیه شد که شامل موارد زیر است.

مقیاس A: در برگیرنده ۱۵ عبارت است که عموماً نگرش و تا حدودی شمایی از مهارت افراد در مورد آشنایی، نامزدی و به طور کلی ازدواج را ارزیابی می‌کند (سوال ۱-۱۵).

مقیاس B: شامل ۱۵ عبارت است که عموماً نگرش افراد در رابطه با عشق برآورد می‌کند (سوال ۱۶-۳۰).

مقیاس C: این مقیاس شامل ۱۵ عبارت است که نگرش و مهارت افراد را در مورد ارتباط و حل تعارض^۱ ارزیابی می‌کند. در واقع نگرش‌ها، مهارت‌ها، احساسات و عقاید شخصی افراد را در ایجاد یا حل تعارض می‌سنجد (سوال ۳۱-۴۵).

مقیاس T (کل): این مقیاس از حاصل جمع مقیاس‌های فوق به دست می‌آید. $A+B+C=T$

پایایی و روایی

اعتبار و پایایی پرسشنامه دل‌بستگی: کولینز و رید (۱۹۹۰)، به نقل از، فینی و نولر، ۱۹۹۶، به نقل از پاکدامن، ۱۳۸۰، به نقل از غباری و حدادی (۱۳۸۹) نشان دادند که زیرمقیاس‌های نزدیک بودن (C)، وابستگی (D) و اضطراب (A) در فاصله زمانی ۲ ماه و حتی ۸ ماه پایدار ماندند. کولینز، برای بررسی قابلیت اعتماد پرسشنامه، میزان آلفای کرونباخ را برای هر زیرمقیاس آن، در دو نمونه ۱۷۳ و ۱۰۰ نفری از دانشجویان به ترتیب برای زیرمقیاس C، ۰/۸۱، ۰/۸۲، زیرمقیاس D، ۰/۷۸، ۰/۸۰ و زیرمقیاس A، ۰/۸۵، ۰/۸۳ گزارش کرده است.

از سوی دیگر در ایران، در پژوهشی که غباری و حدادی (زیر چاپ) در سال ۱۳۸۹ بر روی ۴۶۸ نفر از دانشجویان علوم پزشکی ایران انجام دادند، همسانی درونی (آلفای کرونباخ) مقیاس سبک دل‌بستگی بزرگسالان کولینز و رید (۱۹۹۶) به قرار زیر بوده است: مقیاس نزدیک بودن (C) ۰/۴۸، مقیاس وابستگی (D) ۰/۵۵ و اضطراب (A) ۰/۷۹ گزارش کردند.

اعتبار و پایایی پرسشنامه PMI

به منظور ارزیابی مقدماتی اعتبار و پایایی این پرسشنامه نیز اقدامات زیر صورت گرفته است: اجرای مقدماتی بر روی یک گروه ۳۰ نفری (دانشجو، دانش‌آموز و غیرمحصّل) نشان می‌دهد ضریب پایایی آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۶۶ است و این ضریب در مورد پرسشنامه‌های غیربالینی معتبر است.

این آزمون در بین دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه پیام نور زنجان توسط برزگر (۱۳۸۵) هنجاریابی شده است که ملاک‌های روان‌سنجی آن به شرح زیر است: اندازه‌گیری پایایی پرسشنامه از طریق بازآزمایی با فاصله زمانی ۴ هفته ضریب همبستگی ۰/۷۸ را به دست داد که در سطح ۰/۰۱ معنادار بود. آلفای کرونباخ برای شاخص کل PMI در مرحله آزمون برابر با ۰/۸۴ و در مرحله آزمون مجدد ۰/۸۷ بود که اندازه مطلوبی است.

در ارزشیابی اعتبار پرسشنامه از چندین روش استفاده شد. به منظور برآورد اعتبار صوری، پرسشنامه به تعدادی از متخصصان روان‌شناسی ارائه شد، همه توان PMI در سنجش آمادگی ازدواج را مورد تایید قرار دادند. شاخص کل PMI همبستگی بالایی را با هر ۳ عامل (A_B_C) دارد. همچنین تحلیل عاملی منجر به استخراج ۷ عامل از پرسشنامه شادکامی آکسفورد شد که ۰/۳۳ از واریانس سوال‌ها را تبیین می‌کنند. علاوه بر این تحلیل عاملی مرتبه دوم بیانگر این مطلب بود که PMI را می‌توان به عنوان یک سازه تک بعدی برای اندازه‌گیری میزان آمادگی ازدواج در نظر گرفت.

یافته‌ها

سوال اول: آیا بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش افراد نسبت به ازدواج رابطه وجود دارد؟

جدول ۱ بررسی رابطه سبک دلبستگی ایمن با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی

سبک دلبستگی ایمن		نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی		همبستگی
Pearson Correlation	۱			سبک دلبستگی ایمن
Sig. (۲-tailed)			۰/۱۱۸(*)	
N	۳۷۷		۳۷۷	

۱	.۱۱۸(*)	Pearson Correlation	نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی
	.۰۲۲	Sig. (۲-tailed)	
۳۷۷	۳۷۷	N	

با توجه به جدول فوق رابطه معناداری بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی در سطح $p=0.05$ وجود دارد.

از جدول فوق این چنین بر می آید که افراد دارای سبک دلبستگی ایمن دارای نگرش و مهارت بیشتر و احتمالاً آمادگی مناسب تر (چرا که ازدواج وابسته به شرایط مهم دیگری نیز هست که به وسیله این پرسشنامه ارزیابی نمی شود) برای ازدواج هستند.

سوال دوم: آیا بین سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش به ازدواج رابطه وجود دارد؟

جدول ۲ بررسی رابطه سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی

سبک دلبستگی اجتنابی		نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی		همبستگی
۱	.۰۰۹	Pearson Correlation	سبک دلبستگی اجتنابی	
	.۸۶۲	Sig. (۲-tailed)		
۳۷۷	۳۷۷	N		
۱	.۰۰۹	Pearson Correlation	نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی	
	.۸۶۲	Sig. (۲-tailed)		
۳۷۷	۳۷۷	N		

با توجه به جدول فوق رابطه معناداری بین سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی وجود ندارد.

سوال سوم: آیا بین سبک دلبستگی اضطرابی / دوسوگرا با نگرش به ازدواج رابطه وجود دارد؟

جدول ۳ بررسی رابطه سبک دلبستگی اضطرابی با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی

سبک دلبستگی اضطرابی		نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی		همبستگی
۱	-.۰۸۴	Pearson Correlation	سبک دلبستگی اضطرابی	
	.۱۰۵	Sig. (۲-tailed)		
۳۷۷	۳۷۷	N		
۱	-.۰۸۴	Pearson	نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی	

بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی با نگرش نسبت به ازدواج □ ۱۵۷

		Correlation	ازدواج به طور کلی
		Sig. (۲-tailed)	
۳۷۷	۳۷۷	N	

با توجه به جدول فوق رابطه معناداری بین سبک دلبستگی اضطرابی با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی وجود ندارد.

جدول ۴ خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون و ارائه معادله رگرسیون

شاخص آماری منبع	ضریب رگرسیون	خطای معیار	ضریب استاندارد	T	ضریب استاندارد رگرسیون
مقدار ثابت	۱۹۰۰۱۳	۳۰۹۶۸	-	۴۰۷۹۲	۰۰۰
ایمن	۰۰۲	۰۰۵۹	۰۲۶۹	۳۰۴۱۶	۰۰۱
اجتنابی	-۰۰۴۸	۰۰۴۸	-۰۰۵۵	-۱۰۰۰۷	۰۳۱۴
اضطرابی	۰۲۷۵	۰۰۹۳	۰۲۲۹	۲۰۹۶۶	۰۰۶۳

اطلاعات مندرج در جدول نشان می‌دهد که متغیرهای سبک‌های دلبستگی (فقط ایمن) توانسته اند سهم زیادی در تبیین نگرش کلی درباره ازدواج داشته باشد. معادله رگرسیون به صورت زیر است:

$$\text{ایمن} + ۰۰۲ + ۱۹۰۰۱۳ = \text{نگرش کلی درباره ازدواج}$$

بحث و نتیجه گیری

هدف از این پژوهش بررسی رابطه بین سبک‌های دلبستگی و نگرش نسبت به ازدواج در دانشجویان مجرد کارشناسی شاغل به تحصیل دانشگاه تهران در سال ۱۳۸۹ می‌باشد. اطلاعات مندرج در جدول نشان می‌دهد که متغیرهای سبک‌های دلبستگی (فقط ایمن) توانسته اند سهم زیادی در تبیین نگرش کلی درباره ازدواج داشته باشد. به عبارتی از روی نمره سبک‌های دلبستگی به عنوان متغیرهای پیش بین می‌توان میزان نگرش کلی درباره ازدواج را به عنوان متغیر ملاک مورد پیش بینی قرار داد. معادله رگرسیون به صورت زیر است:

$$\text{ایمن} + ۰۰۲ + ۱۹۰۰۱۳ = \text{نگرش کلی درباره ازدواج}$$

با توجه به معادله فوق سهم دلبستگی ایمن در نگرش کلی درباره ازدواج از سایر خرده مقیاس‌ها بیشتر است و علامت + نشان دهنده این است که با افزایش سبک دلبستگی ایمن، نگرش کلی نسبت به ازدواج افزایش می‌یابد.

پیشنهاد‌های کاربردی

از آن جایی که روان‌شناسان معتقدند که دلبستگی به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های شخصیتی انسان‌ها محسوب می‌شود، تلاش می‌کنیم که آن‌ها را به سبک ایمن سوق دهیم؛ چرا که دلبستگی توأم با امنیت بهداشت روانی و رضایت زناشویی را نیز افزایش می‌دهد.

از آن جایی که در جوامع امروزی طلاق افزایش چشمگیری داشته است، برای استحکام و بقای کانون خانواده همچنین سلامت و بهزیستی افراد جامعه بهتر است قبل از ازدواج مهارت‌های جوانان در این زمینه افزایش یابد و با نگرش بهتری زندگی را آغاز کنند که جهت دستیابی به این امر برگزاری کارگاه‌های آموزش پیش از ازدواج پیشنهاد می‌شود.

برگزاری دوره‌های آموزشی جهت مراقبان، به خصوص مادران برای توجه و اصلاح روابط با کودکان، به این علت که عوارض تلخ ترک کردن و بی‌توجهی به درخواست‌های محبت کودک، تمام عمر بر زندگی او سایه می‌افکند.

منابع فارسی

۱. اینگه‌هارت، رونالد (۱۳۸۲). *تحول فرهنگی در جوامع پیشرفته صنعتی*. ترجمه مریم وتر، تهران: انتشارات کویر.
۲. ابراهیمی، نسترن (۱۳۸۷). *بررسی تاثیر آموزش و انتخاب و کنترل گلاسر بر آزار عاطفی زوجین در شهر اصفهان*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.
۳. برک، لورا، ای، (۲۰۰۲). *روان‌شناسی رشد*. ترجمه یحیی سید محمدی، (۱۳۸۷). تهران: انتشارات ارسباران.
۴. برزگر، ناصر (۱۳۸۵). *بررسی اعتبار و روایی سیاهه ارزیابی آمادگی ازدواج اشتهنبرگ (PMI)*؛ شورای تحقیقات کاربردی دانشگاه‌های استان زنجان.
۵. تابع جماعت، محمدرضا. (۱۳۸۶). *پیش‌بینی رضایت زناشویی براساس سبک‌های دلبستگی*، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
۶. جانسون، سوزان ام. ویفن، والری ای (۲۰۰۳). *فرایندهای دلبستگی در زوج درمانی و خانواده درمانی*. ترجمه فاطمه بهرامی، عذری اعتمادی، سعیده بطلانی، روناک عشقی، مهناز جوکار، محمدمسعود دیاریان، ناصر یوسفی، شیوا رضوان، پریسا نیلفروشان، علی نویدیان، اعظم صالحی (۱۳۸۸).

بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی با نگرش نسبت به ازدواج □ ۱۵۹

۷. حسینی، سید شایسته، (۱۳۸۸)، *اثربخشی آموزشی مؤلفه‌های درون فردی و بین فردی هوش هیجانی بر سبک‌های دلبستگی در دانش آموزان دختر دبیرستانی شهر رشت*. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
۸. خانجانی، زینب (۱۳۸۴). *تحول و آسیب شناسی دلبستگی از کودکی تا نوجوانی*. تبریز: انتشارات فروزش.
۹. خانجانی، زینب، دادستان. پریخ (۱۳۸۲). *بررسی رابطه نشانه‌های مرضی مادر با شکل‌گیری دلبستگی و مشکلات رفتاری / اجتماعی کودکان پیش دبستانی*. مجله روان شناسی، سال هفتم، شماره ۲۷، ۲۵۲-۲۳۳.
۱۰. ساروخانی، باقر (۱۳۸۱). *مقدمه ای بر جامعه شناسی خانواده*. تهران: انتشارات سروش.
۱۱. ستیر، ویرجینیا. (۲۰۰۰). *آدم سازی در روان‌شناسی خانواده*. ترجمه بهروز بیرشک. (۱۳۸۸). تهران: انتشارات رشد.
۱۲. شریفی، ماندانا. (۱۳۷۹). *بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی با انواع مکانیزم‌های دفاعی*. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران
۱۳. دوست محمدی، یحیی. (۱۳۸۹). *بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی و ابعاد سه‌گانه عشق اشنرنبرگ با سازگاری زناشویی در بین معلمان متأهل شاغل در آموزش و پرورش شهر شهریار سال تحصیلی ۱۹-۸۸*. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده. دانشگاه علامه طباطبایی.
۱۴. صابری زفرقندی، زهره. (۱۳۸۸). *بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی و خویشتن‌پنداری با رضایت زناشویی معلمان متأهل شهر تهران*. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی. واحد رودهن.
۱۵. مظاهری، محمدعلی. (۱۳۷۹). *نقش دلبستگی در کنش وری ازدواج*. مجله روان شناسی ۱۵، سال چهارم، شماره ۳. (۲۸۶-۳۱۸).
۱۶. مظاهری، محمدعلی (۱۳۷۷). *الگوی دلبستگی نوزادان ایرانی*. مجله روان شناسی ۸، سال دوم، شماره ۴ (۲۹۲-۳۱۵).
۱۷. مظاهری، محمدعلی (۱۳۷۹). *نقش دلبستگی بزرگسالان در کنش وری ازدواج*. مجله روان شناسی، سال ۴، شماره ۱۵، صص ۲۹۶-۲۸۶.

۱۶۰ فصلنامه علمی- پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی سال پنجم، شماره سوم، بهار ۱۳۹۳

۱۸. نظری، علی محمد، نوایی نژاد، شکوه (۱۳۸۵). بررسی تاثیر مشاوران راه محور بر رضایت زناشویی زوجین هر دو شاغل. فصلنامه تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره، جلد ۵، شماره ۲۰، ۸۵-۵۳.
۱۹. نوری، نسیم (۱۳۸۸). رابطه بین سبک‌های دلبستگی و نگرش افراد به عشق و تاثیر آن‌ها بر معیارهای ازدواج، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس تهران.
۲۰. عارفی، مختار. نوایی نژاد، شکوه. ثنایی، باقر. (۱۳۸۵). بررسی رابطه بین سبک‌های دلبستگی با کیفیت دوستی در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر کرمانشاه. فصلنامه علمی- پژوهشی انجمن مشاوره ایران. تابستان ۱۳۸۵. جلد ۵. شماره ۱۸.
۲۱. Bowlby, J., ۱۹۶۹, ۱۹۷۳, ۱۹۸۹, Attachment and loss vol. ۲. separation, anxiety and anger, New York, Basic books
۲۲. Collin, V.L. (۱۹۹۶). Human Attachment. The MC Graw-Hill companies, Inc
۲۳. David. Olsson., Defrain, J & Olson A. K. (۱۹۹۹). Building Relationship. Developing Skills for Life Innovation.
۲۴. David. H. Olsson, personal communication cited in Stanley, S.M. (۲۰۰۱). Making a case for Premarital Education. Family Relations, ۵۰, ۲۷۲-۲۸۰.
- Hazen, C & Shaver, P. (۱۹۸۷). Attachment as an Organizational Framework for research on close Relationship. Psychological Inquiry, ۵, ۷-۲۲
۲۵. Jonsson, F.H (۲۰۰۰). Parental divorce: long – term effects on mental health. Family relations and adult sexual behavior, ۴۱, ۱۰۱-۱۰۵
۲۶. Martin, P.d., Martin, D, Martin, M. (۲۰۰۱). “Adolescent Premarital Sexual Activity, Cohabitation, and Attitudes Toward Marriage”. ADOLESCENCE, ۳۶, (۱۴۳), ۶۰۱-۶۰۹

۱۶۱ □ بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی با نگرش نسبت به ازدواج

۲۷. Mikulincer, M. , and Shaver, P. R. (۲۰۰۳). The attachment behavior system in adulthood: Activation, psychodynamics, and interpersonal. In M. P. Janna (Ed). Advances in experimental social psychology ۳۵, ۵۳- ۱۵۲. New York: Academic press.
۲۸. Rosen. Grandon, d.R., Meyers,d. E, & Hattic,d.A.(۲۰۰۴). The relation Ship between marital characteristic, marital interaction process and marital satisfaction. Journal of counseling and Development, ۲۰۱, ۵۸۰.

بررسی تاثیر دوره‌های آموزشی ضمن خدمت فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) بر افزایش مهارت‌های شغلی مبتنی بر ICT از دید معلمان شهر تهران

رضا کوه پیمّا^۱، دکتر نرگس باباخانی^۲، عباس تقی زاده^۳، اسماعیل با انصاف^۴

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر دوره‌های آموزشی ضمن خدمت فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) بر افزایش مهارت‌های شغلی مبتنی بر ICT از دید معلمان شهر تهران در سال تحصیلی ۹۰-۹۱ است. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل کلیه معلمان مرد مقطع متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ می‌باشد. بر این اساس نمونه‌ای به حجم ۱۷۵ معلم با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه مهارت‌های شغلی است. داده‌های این تحقیق با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی (فراوانی، درصد فراوانی و خی دو) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج تحقیق نشان داد میان مهارت‌های شغلی (طراحی، ارائه و مهارت‌های پژوهشی فعالیت‌های آموزشی و درسی) مبتنی بر ICT از دید معلمان شرکت‌کننده در تمامی دوره‌های ضمن خدمت ICT و شرکت‌نکرده در تمامی دوره‌های ضمن خدمت ICT تفاوت معناداری وجود دارد. اما میان مهارت ارزشیابی مبتنی بر ICT میان دو گروه تفاوت معناداری مشاهده نشد. بنابراین می‌توان گفت شرکت در دوره‌های ضمن خدمت ICT می‌تواند به افزایش مهارت‌های شغلی (طراحی، ارائه و پژوهش) مبتنی بر ICT در معلمان منجر گردد.

واژگان کلیدی: دوره‌های ضمن خدمت ICT، مهارت‌های شغلی (مهارت‌های طراحی، مهارت‌های اجرایی، مهارت‌های ارزشیابی، مهارت‌های پژوهشی)

۱- کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه تهران

۲- عضو هیئت علمی و استاد یار دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

۳- کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبایی

۴- کارشناسی ارشد برنامه ریزی آموزشی دانشگاه علامه طباطبایی